

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΧΗΜΕΙΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΡΙΝΟΣ
ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΤΣΑΚΑΝΙΑ ΜΑΡΙΑ

ΘΕΜΑ Α

A1. Ποια από τις παρακάτω δομές είναι σωστή για το ${}_{26}\text{Fe}^{3+}$;
α. $[\text{Ar}] 3d^6 4s^2$ β. $[\text{Ar}] 3d^3 4s^2$ γ. $[\text{Ar}] 3d^4 4s^2$ δ. $[\text{Ar}] 3d^5$

Μονάδες 5

A2. Ποιο από τα παρακάτω διαλύματα έχει μεγαλύτερη ρυθμιστική ικανότητα;
α. NH_3 0,1 M, NH_4Cl 0,1 M   β. NH_3 0,2 M, NH_4Cl 0,2 M
γ. NH_3 0,5 M, NH_4Cl 0,5 M   δ. NH_3 1,0 M, NH_4Cl 1,0 M

Μονάδες 5

A3. Σε δοχείο έχει αποκατασταθεί η χημική ισορροπία:
 $\text{A}(\text{g}) + 2 \text{B}(\text{g}) \rightleftharpoons \Gamma(\text{g}) + \chi \Delta(\text{g})$, χ ακέραιος αριθμός. Παρατηρήθηκε ότι η αύξηση του όγκου του δοχείου υπό σταθερή θερμοκρασία είχε ως αποτέλεσμα την ελάττωση της ποσότητας του $\Gamma(\text{g})$ και επομένως:

- α. $\chi = 1$
β. $\chi = 2$
γ. $\chi = 2$ ή 3
δ. $\chi = 3$

Μονάδες 5

A4. Το σύστημα της χημικής ισορροπίας, $\text{PCl}_5(\text{g}) \rightleftharpoons \text{PCl}_3(\text{g}) + \text{Cl}_2(\text{g})$, διαταράσσεται μία στιγμή t με την προσθήκη επιπλέον ποσότητας $\text{Cl}_2(\text{g})$, χωρίς άλλη μεταβολή και με την πάροδο του χρόνου αποκαθίσταται νέα χημική ισορροπία. Πώς θα έχουν μεταβληθεί οι τρεις συγκεντρώσεις στη νέα χημική ισορροπία σε σχέση με την αρχική ισορροπία;

- α) Η $[\text{PCl}_5]$ θα είναι μεγαλύτερη, η $[\text{PCl}_3]$ θα είναι μεγαλύτερη και η $[\text{Cl}_2]$ θα είναι μικρότερη
β) Η $[\text{PCl}_5]$ θα είναι μεγαλύτερη, η $[\text{PCl}_3]$ θα είναι μικρότερη και η $[\text{Cl}_2]$ θα είναι μεγαλύτερη

γ) Η $[PCl_5]$ θα είναι μεγαλύτερη, η $[PCl_3]$ θα είναι μικρότερη και η $[Cl_2]$ θα είναι μικρότερη

δ) Η $[PCl_5]$ θα μικρότερη, η $[PCl_3]$ θα είναι μεγαλύτερη και η $[Cl_2]$ θα είναι μεγαλύτερη

Μονάδες 5

A5. Να βρείτε ποιές από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστές και ποιες λανθασμένες. Δίνονται:

- Η σειρά αύξησης του $-I$ επαγωγικού φαινομένου:

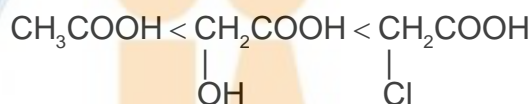

- Η σειρά αύξησης του $+I$ επαγωγικού φαινομένου:

α) Η NH_3 είναι ισχυρότερη βάση από την CH_3NH_2 στην ίδια θερμοκρασία.

β) Για τα παρακάτω καρβοξυλικά οξέα και στην ίδια θερμοκρασία, η σειρά ισχύος είναι:

γ) Η συζυγής βάση του $H_2PO_4^-$ είναι η H_3PO_4

δ) Υδατικό διάλυμα H_2SO_4 , $C\ M$ έχει μικρότερο pH από υδατικό διάλυμα HCl , $C\ M$, στην ίδια θερμοκρασία.

ε) Το H_2SO_3 είναι ισχυρότερο οξύ από το H_2SO_4 .

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Β

B1. Το στοιχείο Ω ανήκει στην **3^η περίοδο** του Περιοδικού Πίνακα και το άτομό του διαθέτει ένα μονήρες ηλεκτρόνιο στη θεμελιώδη κατάσταση.

α) Να προσδιορίσετε τους δυνατούς ατομικούς αριθμούς του στοιχείου Ω .

(μονάδες 2)

β) Να βρείτε τον ατομικό αριθμό του στοιχείου Ω αν γνωρίζετε ότι έχει τη μεγαλύτερη ατομική ακτίνα από όλα τα στοιχεία που ανήκουν στην ίδια περίοδο με αυτό. (μονάδες 2)

γ) **i.** Να συγκρίνετε το μέγεθος των εξής σωματιδίων: Ω και ${}_{14}Si^{3+}$. (μονάδα 1)

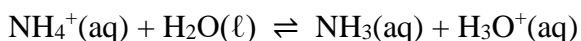
ii. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 1)

δ) **i.** Να συγκρίνετε την ενέργεια πρώτου και δεύτερου ιοντισμού (E_{11}) των χημικών στοιχείων Ω και ${}_{12}Mg$. (μονάδα 1)

ii. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 2)

Μονάδες 9

B2. Σε υδατικό διάλυμα NH_4Cl έχει αποκατασταθεί η ιοντική ισορροπία:

Να εξηγήσετε, χωρίς υπολογισμούς, τι επίδραση θα έχει στη συγκέντρωση των ιόντων του NH_4^+ στη ισορροπία:

- α) Η προσθήκη μικρής ποσότητας $\text{HCl}(\text{g})$.
- β) Η προσθήκη μικρής ποσότητας $\text{NaOH}(\text{s})$.
- γ) Η μεταφορά του διαλύματος σε δοχείο με μεγαλύτερο όγκο.

Μονάδες 5

B3. Σε κάθε παράγραφο δίνεται μια εισαγωγική περιγραφική πρόταση που είναι σωστή η οποία ακολουθείται από μία διαπίστωση με έντονους χαρακτήρες που μπορεί να είναι σωστή ή λανθασμένη.

Να εξηγήσετε αν η διαπίστωση, δηλαδή η πρόταση με την έντονη γραφή είναι σωστή ή λανθασμένη.

α. Παρασκευάζουμε ένα ρυθμιστικό διάλυμα Δ1 $\text{CH}_3\text{COOH} / \text{CH}_3\text{COONa}$. Στη συνέχεια λαμβάνουμε 10 ml από το Δ1 και τα αραιώνουμε σε δεκαπλάσιο όγκο παρασκευάζοντας το διάλυμα Δ2. **Τα δύο διαλύματα έχουν πρακτικά ίσο pH αλλά ο βαθμός ιοντισμού του CH_3COOH στα Δ1 και Δ2 είναι διαφορετικός.**

(Δίνεται ότι είναι αμελητέα η συγκέντρωση οξονίων από τον αυτοϊοντισμό του νερού και ότι ισχύουν οι γνωστές προσεγγίσεις).

β. Ίσοι όγκοι διαλυμάτων NaOH και CH_3NH_2 , που έχουν ίδιο pH σε ίδια θερμοκρασία, ογκομετρήθηκαν με πρότυπο διάλυμα HCl . **Ο όγκος του προτύπου διαλύματος που απαιτήθηκε για να φτάσουμε στο ισοδύναμο σημείο είναι μεγαλύτερος για το διάλυμα της CH_3NH_2 .**

Μονάδες 5

B4. Σε ένα εργαστηριακό πάγκο υπάρχουν τρεις φιάλες που περιέχουν η καθεμία διαφορετική χημική ουσία. Οι ετικέτες έχουν ξεθωριάσει και δεν διακρίνεται η αναγραφή του περιεχομένου τους. Γνωρίζουμε ότι οι υγρές ουσίες που περιείχαν οι τρεις φιάλες ήταν προπανικό οξύ ($\text{CH}_3\text{CH}_2\text{COOH}$), προπανάλη ($\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CHO}$) και προπανόνη (CH_3COCH_3). Να περιγράψετε μία διαδικασία με την οποία μπορείτε να διαπιστώσετε ποια από τις παραπάνω ενώσεις περιέχεται σε κάθε δοχείο.

Μονάδες 3

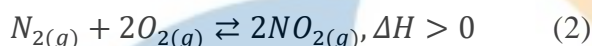
B5. Σε θερμοκρασία θ (όχι 25ο C) υδατικό διάλυμα NaOH 0,1 M έχει $\text{pH} = 13,5$. Το διάλυμα αυτό χρησιμοποιείται ως πρότυπο διάλυμα για την ογκομέτρηση, στη

θερμοκρασία θ , ενός διαλύματος του οξέος HA. Στο ισοδύναμο σημείο το ογκομετρούμενο διάλυμα έχει $\text{pH} = 7,25$. Να εξηγήσετε αν το οξύ HA είναι ισχυρό ή ασθενές.

Μονάδες 3

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. 0,2 mol N_2 εισάγονται σε κλειστό δοχείο σταθερού όγκου $V = 1 \text{ L}$ στο οποίο υπάρχει ποσότητα O_2 και σε σταθερή θερμοκρασία T_1 αποκαθίσταται η ισορροπία:

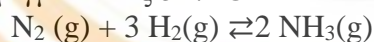

Στην κατάσταση ισορροπίας ισχύει $[\text{O}_2] = [\text{NO}_2]$ ενώ στη θερμοκρασία T_1 η σταθερά ισορροπίας της (2) είναι $K_{C1} = 10 \text{ (M}^{-1}\text{)}$.

- α.** την ποσότητα mol του O_2 που υπήρχε αρχικά στο κλειστό δοχείο,
- β.** την απόδοση της αμφίδρομης αντίδρασης.
- γ.** Στην κατάσταση ισορροπίας προσθέτουμε 0,2 mol O_2 και 0,2 mol NO_2 και ταυτόχρονα σταθεροποιούμε τη θερμοκρασία σε $T_2 < T_1$ οπότε αποκαθίσταται νέα ισορροπία. Να δείξετε ότι μετά τις μεταβολές το σύστημα κινήθηκε προς τα αριστερά για την αποκατάσταση της νέας ισορροπίας.

Μονάδες 3 +3+2=8

Γ2. Α) Σε δοχείο όγκου 2 L περιέχονται 60 g ισομοριακού μίγματος N_2 και H_2 . Θερμαίνουμε το μίγμα στους 527°C οπότε αποκαθίσταται η ισορροπία:

Το μίγμα ισορροπίας περιέχει 0,8 mol NH_3 .

- α.** Να υπολογίσετε την απόδοση της αντίδρασης **Μονάδες 3**
- β.** Ένα μέρος της σχηματιζόμενης NH_3 (n mol) απομονώνεται και διαλύεται σε νερό και σχηματίζεται υδατικό διάλυμα όγκου 5 L (διάλυμα Δ), το οποίο έχει $\text{pH}=11$. Να υπολογίσετε πόσα mol NH_3 απομονώθηκαν. Στο διάλυμα (Δ) σε όγκο 200 ml προσθέτω κ mol HCl χωρίς μεταβολή όγκου και προκύπτει τελικό διάλυμα (Ε) με $\text{pH}=9$. Να υπολογίσετε πόσα mol HCl προστέθηκαν.
Δίνονται : $K_b(\text{NH}_3) = 10^{-5}$, $K_w=10^{-14}$, $\text{Ar}(\text{H}) = 1$, $\text{Ar}(\text{N})=14$

Μονάδες 4

Β) Διάλυμα HCOOH όγκου 50 ml ογκομετρείται με πρότυπο διάλυμα KMnO_4 0,1 M παρουσία H_2SO_4 , για την πλήρη αντίδραση απαιτούνται 20 ml του πρότυπου διαλύματος. Να βρεθεί η συγκέντρωση του διαλύματος HCOOH . Για την παραπάνω ογκομέτρηση απαιτείται η παρουσία δείκτη? Αιτιολογήστε την απάντηση.

Μονάδες 3

της ογκομέτρησης απαιτούνται 60 ml του πρότυπου διαλύματος. NaOH 0,2 M και το pH του διαλύματος Δ₂ που προκύπτει είναι ίσο με 9.

α) i. Να βρεθεί το M_l του βουτυρικού οξέος ii. Να υπολογίσετε την τιμή της σταθεράς του K_a του βουτυρικού οξέος iii. Το λόγο των συγκεντρώσεων των δυο συζυγών μορφών του δείκτη ΗΔ στο ισοδύναμο σημείο της παραπάνω ογκομέτρησης, ποιος είναι τότε ο βαθμός ιοντισμού του δείκτη. β) i. Πόσα g βουτυρικού οξέος πρέπει να διαλυθούν σε νερό ώστε να σχηματιστούν 100 mL διαλύματος Δ₃ με pH = 2,5; iii. Στα υπόλοιπα 100 mL του Δ₃ προσθέτουμε την απαιτούμενη ποσότητα CH₃NH₂, για πλήρη εξουδετέρωση χωρίς μεταβολή όγκου. Στο διάλυμα που προκύπτει βρέθηκε ότι: [H₃O⁺] = 5·10⁻⁸ M. Να συγκρίνετε την τιμή της σταθεράς K_b της CH₃NH₂ με την τιμή της σταθεράς K_a του βουτυρικού οξέος. γ) Πόσα L διαλύματος ΚΟΗ συγκέντρωσης 0,1M πρέπει να διαβιβασθούν σε 2L του υδατικού διαλύματος Δ₁, ώστε να προκύψει ρυθμιστικό διάλυμα με pH=4;

Μονάδες 15

Όλα τα διαλύματα είναι υδατικά και σε θερμοκρασία 25°C

K_w = 10⁻¹⁴

Τα δεδομένα του θέματος επιτρέπουν τις γνωστές προσεγγίσεις.

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος